

E-post: ku.remissvar@regeringskansliet.se 2021-02-15 Regionstyrelsens arbetsutskott
Kopia till: ku.csm@regeringskansliet.se
Diarienummer Ku2020/01895

Svar på remiss från Sametinget om Förslag till handlingsprogram för bevarande av de samiska språken

Sammanfattning

Region Dalarna har givits möjlighet att lämna svar på remiss från Sametinget om Förslag till handlingsprogram för bevarande av de samiska språken. Region Dalarna ser positivt på ett samlat nationellt grepp samt en långsiktig samverkan för de samiska språkens överlevnad, där den offentliga sektorn såsom regioner är en viktig arena. För att lyckas vända den negativa språkutvecklingen krävs en övergripande nationell agenda, där gemensamma krafter samlas kring utbildning, språkliga resurser och språklig infrastruktur, samarbete, gemensamt synliggörande samt insatser inom kulturområdet. Vad det gäller regionernas språkförsörjning måste detta vara väl underbyggt i hela samhället för att regionerna ska kunna efterleva de språkkrav som ställs med anledning av lagen om nationella minoriteter.

Region Dalarna har också givits möjlighet att svara på remiss från Institutet för språk och folkminnen om Handlingsprogram för bevarande av de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli och romska. I det fall där åtgärdsförslag läggs fram i båda handlingsprogrammen, återfinns likalydande remissvar från Region Dalarna. Förslag till handlingsprogram för bevarande av de samiska språken omfattar flertalet åtgärdsområden, där Region Dalarna yttrar sig om följande. Region Dalarna:

- Understryker att det finns ett behov av samiska översättare med rätt kompetens och att det saknas översättare i de samiska språken.
- Tillstyrker uppdragsutbildningar inom vuxenutbildningen för att möta behovet av samiskspråkig kompetens inom bland annat vård- och omsorgsyrken samt inrättande av språkresurscentrum på lokal nivå.
- Tillstyrker en samlad analys av arbetsmarknadens behov samt ser positivt på att dialog förs med Nätverket för samisk hälsa. Region Dalarna vill i detta sammanhang påpeka att Dalarna är en av de fyra regionerna i nätverket, i samarbete med Sametinget och ett antal samiska organisationer.

- Tillstyrker åtgärdsförslaget om att utse Samernas bibliotek till resursbibliotek för samerna som urfolk.
- Ser positivt på att stärka föräldrar i beslutet att välja samiska språket.
- Ser att arbetet med läsfrämjande insatser såsom Bokstart och Språkslingan har stor betydelse för språkutveckling hos barn och förordar samarbete med BHV, regionbibliotek och Sametinget för att bidra med språkstimulerande satsningar.
- Tillstyrker ett samlat och stärkt samarbete mellan de nordiska länderna.
- Tillstyrker samverkan för att stärka samiskans status hos allmänheten.

Region Dalarna tillstyrker ej att det rent generellt går att ange kunskaper i språk som krav eller merit, om det inte är kopplat mot relevans till specifik tjänst.

Region Dalarna ser att förslaget leder till ökade kostnader för regionen, det vill säga finansieringsprincipen ska gälla.

Yttrande på åtgärdsförslagen

2.1

Särskilda ramavtal för översättning till/från de samiska språken

Region Dalarna ser att det finns ett behov av samiska översättare med rätt kompetens och att det kan behövas specifika åtgärder för att skapa bra förutsättningar för samiska översättare. Att fastställa ramavtal för samiska översättningstjänster kan vara en metod som bidrar positivt till utvecklingen, men det kan därtill finnas behov av ytterligare metoder.

Inrättande av språkresurscentrum på kommunal eller regional nivå

Region Dalarna tillstyrker åtgärdsförslag att kommuner, kommunala samverkansorgan eller regioner efter ansökan tilldelas statliga medel för att etablera och driva språkresurscentrum på lokal eller regional nivå. Detta kan anpassas efter de behov och intressen som finns lokalt och regionalt, vilket skulle kunna möta behovet av språkkompetens i vård- och omsorgsyrken.

3.7

De samiska språken i yrkeslivet

Region Dalarna instämmer med handlingsprogrammets framställan att kompetensförsörjning i de samiska språken behöver stärkas för att säkra tillgången på personal som behärskar minoritetsspråk inom vård och omsorg samt inom översättning, tolkning och olika delar av kultursektorn.

Region Dalarna ser att en fungerande utbildningskedja kring samiska språk är en av förutsättningarna för att det i förlängningen ska finnas en rimlig möjlighet att täcka behovet av kompetensförsörjning för regionen ur minoritetspolitisk synvinkel.

Yrkesvuxenutbildning ger samiskspråkig kompetens

Region Dalarna ser positivt på åtgärdsförslaget att genom uppdragsutbildningar inom vuxenutbildningen möta behovet av samiskspråkig kompetens inom bland annat vård- och omsorgsyrken samt bidra till att yrkesvuxenutbildning som motsvarar behovet av samiskspråkig kompetens etableras. Här kan distansstudier användas för att tillgängliggöra utbildningarna.

Yrkehögskolans roll och dialog med Nätverket för samisk hälsa

Region Dalarna tillstyrker åtgärdsförslaget om en samlad analys av arbetsmarknadens behov av utbildningar inom yrkehögskolan avseende samisk språk- och kulturkompetens, för att därefter bedöma behovet av åtgärder.

Region Dalarna ser positivt på att analysuppdraget anmodas att föras i dialog med Nätverket för samisk hälsa. Region Dalarna ingår som en av fyra regioner i Nätverket för samisk hälsa, i samarbete med Sametinget och ett antal samiska organisationer. Region Dalarna vill här påpeka att i samband med omnämmandet av *Strategi för samisk hälsa – en hälso- och sjukvård som bidrar till en god och jämlik hälsa för samer* på sid 58, har Region Dalarna felaktigt utelämnats. Regionerna i nätverket är Region Dalarna, Jämtland Härjedalen, Norrbotten och Västerbotten; alltså inte de fyra nordligaste regionerna.

Utbildning av tolkar och översättare

Region Dalarna understryker att det saknas översättare kring de samiska språken och tillstyrker sålunda åtgärdsförslag att säkerställa utbildningsvägar för samiska tolkar och översättare.

3.9

Stärka föräldrar i beslutet att välja samiska språket

Region Dalarna ser positivt på att öka information till blivande och nyblivna föräldrar i syfte att stärka föräldrar i beslutet att välja samiska som språk. Redan idag ingår det i Barnhälsovårdens (BHV) uppdrag att identifiera familjer som har annat modersmål än svenska samt förmedla stöd så att de kan ge barnet bra förutsättningar för att lära sig. För att uppmärksamma de specifika språkliga behov som urfolket samer och de övriga av Sveriges

nationella minoriteter har, föreslås ansvarig för informationsåtgärden att initiera ett samarbete med Rikshandboken Barnhälsovård för att där inkludera perspektivet inom ramen för exempelvis flerspråkighet och preventivt språkligt arbete.

4.3

Samernas bibliotek som resursbibliotek

Region Dalarna tillstyrker åtgärdsförslaget om att utse Samernas bibliotek till resursbibliotek för samerna som urfolk och de samiska språken och inom ramen för satsningen att permanent förstärka biblioteket samt strukturera och tillgängliggöra inköpt material. Genom att utse Samernas bibliotek till resursbibliotek skulle troligtvis biblioteksverksamheterna till viss del kunna utjämna olikheterna. Därmed skulle möjligheten att uppfylla bibliotekslagen öka.

De regionala biblioteksverksamheterna har i uppdrag att främja samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet för folkbiblioteken. Genom att ta fram en fungerande samverkan mellan resursbiblioteken och de regionala biblioteksverksamheterna menar Region Dalarna att det är troligt att denna samverkan skulle gynna ytterligare samverkan mellan resursbiblioteken och folkbiblioteken.

Läsfrämjande

Region Dalarna ser positivt på de föreslagna insatserna i utredningen Barns och ungas läsning – ett ansvar för hela samhället, i syfte att främja och stödja läsning på samiska. Arbetet med läsfrämjande insatser såsom Bokstart, Språkslingan har stor betydelse för språkutveckling hos barn. En utveckling av dessa insatser är önskvärt att genomföra för samiskan och de övriga nationella minoritetsspråken, för att påtala de specifika behov dessa språk har exempelvis kring revitalisering. Ökad informationen till blivande och nyblivna föräldrar bör genomföras i syfte att stärka dem att exempelvis välja det samiska språket. BHV, regionbibliotek i nära samarbete med folkbiblioteken samt sametinget föreslås i dialog med regionerna kunna bidra med språkstimulerande satsningar.

5.

Stärka och utveckla gränsöverskridande samarbeten i Sápmi

Region Dalarna instämmer med handlingsprogrammets förslag om att det behövs en samlad och gemensam insats på nationell nivå, för att stärka och utveckla det gränsöverskridande samarbetet mellan de nordiska länderna. När det gäller samisk hälsa ser Region Dalarna redan idag stora vinster

med att samarbeta med Norge samt med andra regioner i Sverige inom Sápmi.

6.

Attitydförändrande insatser bland allmänheten

Region Dalarna ser positivt på att gemensamt på bred front med flera aktörer arbeta och stärka samiskans status hos allmänheten genom attitydförändrande insatser. Sådana åtgärder måste ske i samverkan för att få effekt.

Värdesätta språkkunskaper vid rekrytering

Region Dalarna tillstyrker ej att det rent generellt går att ange kunskaper i språk som krav eller merit. Region Dalarna arbetar med kompetensbaserad rekrytering, vilket betyder att när det kommer till krav såsom språkkrav, är dessa kopplade mot relevans till specifik tjänst. Dock i det fall tjänsten kräver språkkompetens är det en merit.

Ulf Berg
Ordförande Regionstyrelsen